

Raadsinformatiebericht

Collegevergadering: 4 februari 2025

Zaaknummer : 1292717
Team : Welzijnszaken Heemstede
Portefeuillehouder : S.A. de Wit-van der Linden
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Raadsinformatiebericht: Inspectierapport inzake Veilig Thuis

☒ Ter informatie/update	☐ Toezeggingen/actielijst commissie of raad
☐ Beantwoording schriftelijke vragen	☐ Overige

Met dit bericht informeren wij u over het in oktober 2024 verschenen inspectierapport “Aanhoudende onveiligheid tijdens het wachten op Veilig Thuis” vanuit de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Het inspectierapport is bijgevoegd.

De inspectie ziet dat Veilig Thuis-organisaties moeite hebben om de taken binnen de wettelijke termijn uit te voeren, dit is een landelijk beeld. Hierdoor groeit de onveiligheid binnen gezinnen, concludeert het rapport van de inspectie. De inspectie voerde voor dit rapport bij drie Veilig Thuis organisaties toezicht uit; Amsterdam- Amstelland, Gelderland Midden en West Brabant. Bij Veilig Thuis Kennemerland is geen toezicht uitgevoerd (er is wel informatie opgehaald). Begin februari zijn we met Veilig Thuis in gesprek geweest over dit rapport, de bevindingen en de situatie in Kennemerland. Samen met Veilig Thuis Kennemerland werken we verder aan mogelijke oplossingsrichtingen. De gesprekken richten zich onder andere op de rol van Veilig Thuis bij verschillende netwerkoverleggen (dit vraagt extra capaciteit), de wachttijden, het versterken van de ketenpartners, zicht op de veiligheid van mensen terwijl ze wachten op hulp en zorgen voor voldoende personeel. We zijn als regio en gemeente doorlopend in gesprek met Veilig Thuis over dit soort zaken. We proberen als gemeente Veilig Thuis zo goed als mogelijk te faciliteren in hun werkzaamheden. Het rapport duidt nog eens extra aan hoe belangrijk het is dat Veilig Thuis haar taken goed uit kan voeren, om onveiligheid in gezinnen te kunnen voorkomen.

Uitkomsten rapport en situatie in Kennemerland

Uit het rapport blijkt dat Veilig Thuis-organisaties moeite hebben om de taken binnen de wettelijke termijnen uit te voeren. Ook bij Veilig Thuis Kennemerland zijn er wachtlijsten, zoals eerder vermeld in het [raadsinformatiebericht](#) op 24 september 2024. Veilig Thuis Kennemerland herkent zich in de conclusies van het rapport en deelt de zorgen over wachttijden die effect hebben op de veiligheid van gezinnen en huishoudens. Veilig Thuis Kennemerland neemt, net als het landelijk netwerk Veilig Thuis, de bevindingen van de inspectie zeer serieus. De oorzaken voor de wachttijden zijn niet

eenduidig te verklaren. Bij de meeste Veilig Thuis-organisaties spelen in min of meer dezelfde mate problemen: wachtlijsten in de keten, complexe zaken die veel aandacht vragen, hoog personeelsverloop, lange inwerkperioden en ziekteverzuim. De inspectie verwacht dat Veilig Thuis, desondanks externe omstandigheden, zorgt voor zicht op veiligheid.

Aanhoudende onveiligheid tijdens het wachten op Veilig Thuis

Oktober 2024

Gezinnen, kinderen en huishoudens die in onveiligheid verkeren moeten vaak lang wachten tot Veilig Thuis heeft beoordeeld wat er nodig is om de thuissituatie weer veilig te maken. Hierdoor krijgen zij niet tijdig de hulp die nodig is. Alleen als Veilig Thuis na een eerste screening constateert dat sprake is van acute onveiligheid, pakt zij een melding doorgaans zonder vertraging op. Andere meldingen, waar sprake kan zijn van ernstige structurele mishandeling of verwaarlozing, moeten wachten. Met dit rapport vraagt de inspectie aandacht voor de ernstige gevolgen die het lange wachten heeft voor gezinnen, kinderen, huishoudens en melders.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voerde in het voorjaar van 2024 toezicht uit bij drie van de vijftientig Veilig Thuis-organisaties. Deze [afzonderlijke Veilig Thuis-rapportages](#) staan op de website van de inspectie. Daarnaast heeft de inspectie in juni 2024 bij alle 25 Veilig Thuis-organisaties informatie opgevraagd over hoeveel wachtenden er zijn en hoelang zij moeten wachten. Hieruit blijkt dat de Veilig Thuis-organisaties het nog steeds nauwelijks lukt om de taken waar wettelijke termijnen voor zijn vastgesteld tijdig uit te voeren. Op basis van deze informatie maakt de inspectie zich ernstige zorgen over de kinderen, gezinnen en huishoudens voor wie niet tijdig een veiligheidsbeoordeling of onderzoek wordt uitgevoerd.

Wat doet Veilig Thuis?

Veilig Thuis geeft advies en neemt meldingen in ontvangst over vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis draagt over naar vrijwillige hulp of onderzoekt zelf in hoeverre daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook na onderzoek kan Veilig Thuis overdragen naar vrijwillige hulp, de Raad voor de Kinderbescherming informeren en/of melding doen bij de politie. De Veilig Thuis-organisaties ontvangen jaarlijks ruim 100.000 meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Gevolgen van wachten op Veilig Thuis voor gezinnen, huishoudens en melders

Melders zien angst, onzekerheid en stress over de situatie bij de gezinnen en huishoudens waarover zij hebben gemeld, wanneer Veilig Thuis hun melding over huiselijk geweld of kindermishandeling niet tijdig beoordeelt of onderzoekt. De inspectie sprak met achtentwintig melders die in een professionele rol bij gezinnen of huishoudens betrokken waren (bijvoorbeeld hulpverleners, politie of scholen). Zij vertelden de inspectie over hun ervaringen met Veilig Thuis en de gevolgen van het wachten voor de gezinnen en huishoudens waarover zij gemeld hebben. Door het lange wachten is er een constante dreiging van huiselijk geweld of kindermishandeling, stagneert de hulpverlening en twijfelen sommige melders aan de meerwaarde van een melding bij Veilig Thuis.

“We kwamen in de behandeling niet verder, want we kwamen telkens terug op dat huiselijk geweld. De cliënt werd steeds verdrietiger en we hadden ook veel zorgen over andere gezinsleden die mogelijk ook leden onder het geweld.” – melder/GZ-psycholoog

Huiselijk geweld of kindermishandeling dreigt, duurt voort of verslechtert

Een vader heeft maanden geen contact met zijn kind, in afwachting van een onderzoek door Veilig Thuis; drie jonge kinderen missen onderwijs omdat hun ouders ze regelmatig thuis houden; een jonge vrouw wordt dagelijks door haar moeder en broer fysiek mishandeld. Melders noemen deze en andere voorbeelden van huiselijk geweld of kindermishandeling die dreigt, voortduurt of verslechtert zolang Veilig Thuis een melding niet beoordeelt of onderzoekt. De inspectie ziet dat het regelmatig gaat over maanden langer wachten dan de afgesproken termijnen.

“Wat doet Veilig Thuis nu om de kans zo klein mogelijk te maken dat vader zijn vrouw en kinderen gaat slaan?” – melder/maatschappelijk werker

Behandeltermijnen Veilig Thuis

Veilig Thuis is [wettelijk verplicht](#) binnen vijf dagen na ontvangst van een melding een veiligheidsbeoordeling te doen. Veilig Thuis moet vervolgens direct na de veiligheidsbeoordeling starten met een onderzoek en deze binnen tien weken afronden.

Hulpverlening stagneert

Gezinnen en huishoudens waarover bij Veilig Thuis wordt gemeld zijn vaak niet in staat of bereid om zelf hulp te organiseren, zo vertellen meerdere melders aan de inspectie. Toch komt daar de verantwoordelijkheid te liggen wanneer Veilig Thuis een melding niet tijdig behandelt of onderzoekt. Melders geven aan dat hierdoor de hulpverlening stagneert en als gevolg daarvan de problemen voor gezinsleden toenemen. Bij sommige gezinnen komt de hulpverlening niet op gang, anderen stoppen de lopende hulp als gevolg van de melding bij Veilig Thuis en bij andere gezinnen zijn de mogelijkheden in het vrijwillige kader uitgeput en is Veilig Thuis aan zet.

Een melder vertelt dat zij als hulpverlener door Veilig Thuis betrokken is geraakt bij een gezin met twee jonge kinderen, met als doel hulp in het vrijwillige kader te organiseren. De alleenstaande moeder is overbelast in de zorg voor haar kinderen, heeft geen eigen netwerk dat haar kan ondersteunen en is emotioneel niet beschikbaar voor haar kinderen. De vader van de kinderen is dakloos en heeft financiële problemen. Geen van beide ouders is echter bereid om mee te werken aan de hulp, waardoor de hulpverlener opnieuw melding heeft gedaan bij Veilig Thuis. Enkele maanden later is nog niets gebeurd voor het gezin. De hulpverlener maakt zich veel zorgen en heeft het gevoel dat het afwachten is tot er nog iets ergers gebeurt. In de tussentijd krijgen de kinderen niet de hulp die ze nodig hebben.

Een medewerker van een school heeft een melding gedaan bij Veilig Thuis nadat een leerling haar vertelde dat haar stiefvader tegen haar schreeuwt, scheldt en dreigt haar biologische vader iets

aan te doen. Na de melding bij Veilig Thuis heeft de medewerker op advies van Veilig Thuis samen met het gezin het wijkteam gebeld. De hulp die het wijkteam kon bieden sloot echter niet aan bij de hulpvraag en het wijkteam meldde het gezin weer terug bij Veilig Thuis. Bij Veilig Thuis staat het gezin weer op een wachtlijst en al die tijd krijgen zij geen passende hulp.

Twijfels over de meerwaarde van een melding

“Als professional denk je: als het zo lang duurt voordat Veilig Thuis de melding oppakt, heeft melden wel zin?” – melder/systeemtherapeut

Sommige melders geven aan te twijfelen aan de meerwaarde van het doen van een melding bij Veilig Thuis, als het weken of maanden duurt voordat hun melding wordt opgepakt.

Meerdere melders vertellen dat de hulp door de cliënt of ouders van de cliënt is stopgezet, na de melding bij Veilig Thuis omdat cliënten of hun ouders het niet eens zijn met de melding. Deze melders vrezen dat de situatie voor deze gezinnen en huishoudens, door het wegvalLEN van hulp, na de melding bij Veilig Thuis verslechtert omdat er lange tijd geen hulp wordt ingezet vanwege de wachtlijsten bij Veilig Thuis. Dit terwijl de dreiging van huiselijk geweld of kindermishandeling op het moment van melden hoog is. Als Veilig Thuis vervolgens de melding pas na enkele maanden behandelt, is de noodzaak voor de melding alweer achterhaald, heeft de onveilige situatie in de tussentijd voortgeduurd of is zelfs verder verslechterd.

Een melder/hulpverlener vertelt dat ze in de periode na de melding bij Veilig Thuis geen contact meer krijgt met haar cliënt, een jonge vrouw die stelselmatig fysiek mishandeld wordt door haar moeder en broer. Er is al langer onveiligheid in het gezin en die duurt voort zolang Veilig Thuis de melding niet behandelt. De dreiging van onveiligheid en geweld is constant aanwezig en door het wegvalLEN van de hulp houdt niemand zicht op hoe het gaat.

Daarnaast geven medewerkers van Veilig Thuis aan dat het moeilijk is de betrokkenen hulp te laten accepteren als zij na lange tijd contact opnemen. Medewerkers bespreken met de betrokkenen dat Veilig Thuis grote zorgen heeft over de veiligheid, maar moeten tegelijkertijd uitleggen dat de melding geen prioriteit had.

“Ik heb veiligheidszaken gehad die anderhalf jaar op de wachtlijst stonden. Dan is het wel heel vervelend om met een gezin aan de slag te gaan. Ik schaam mij ook als ik na zo’n lange tijd pas contact opneem. Soms hebben mensen niet eens een idee waar het over gaat.” – Medewerker Veilig Thuis

Oorzaken van het niet tijdig oppakken van meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het niet tijdig oppakken van meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling door Veilig Thuis heeft meerdere oorzaken. Sommige oorzaken kan Veilig Thuis niet alleen oplossen en zijn een gedeelde verantwoordelijkheid in de regio. De inspectie ziet in alle drie de onderzochte regio’s de volgende oorzaken:

- > Een structurele toename van de instroom (en soms ernst) van meldingen.
- > Onvoldoende deskundigheid en beschikbaarheid van de lokale hulpverlening. Het lukt Veilig Thuis vanwege beperkte beschikbaarheid van passende en deskundige hulp bij ketenpartners onvoldoende om meldingen tijdig over te dragen.
- > Het niet kunnen spreken van directbetrokkenen. Medewerkers wachten lang op het beoordelen van een melding als het niet lukt om directbetrokkenen te spreken. Dit heeft als gevolg dat het langer duurt voordat Veilig Thuis een vervolg aan de melding geeft.
- > Onvoldoende inzet van personeel op de primaire taken van Veilig Thuis. De inspectie verwacht dat Veilig Thuis voldoende personeel inzet en tegelijk aanstuurt op taakafbakening, om zo gezinnen en huishoudens tijdig en deskundig te helpen, zonder daarbij de kwaliteit uit het oog te verliezen.

Daarnaast ziet de inspectie regiospecifieke oorzaken die zijn opgenomen in de afzonderlijke Veilig Thuis-rapportages.

Zicht op veiligheid

De inspectie verwacht dat Veilig Thuis meldingen tijdig behandelt. Als dit als gevolg van externe omstandigheden niet lukt, dan verwacht de inspectie dat Veilig Thuis in ieder geval zorgt voor zicht op de veiligheid van de gezinnen en huishoudens die wachten op een beoordeling. Eén van de bezochte Veilig Thuis-organisaties neemt bijvoorbeeld actief contact op met betrokkenen (gezinnen, huishoudens, hulpverlening) die wachten op een veiligheidsbeoordeling of onderzoek van Veilig Thuis, om in te schatten of de huidige plek op de wachtlijst na verloop van tijd nog passend is. Het organiseren van zicht op veiligheid is een noodzakelijk kwaad, en ontslaat Veilig Thuis niet van haar wettelijke verplichting om meldingen tijdig te behandelen.

Tijdens het toezicht kwam de inspectie veelvuldig meldingen tegen waar de Veilig Thuis-organisaties niet of niet voldoende zicht organiseerden op de veiligheid van de gezinnen en huishoudens waarover was gemeld.

In een dossier zag de inspectie een politiemelding over huiselijk geweld. Het huis was vernield, overall lag bloed en de politie hoorde dat de zeer jonge kinderen regelmatig alleen thuis werden gelaten. Er is geen hulpverlening bij het gezin betrokken. Veilig Thuis beoordeelde dat er vervolginzet nodig is, maar 11 maanden na de melding is er nog geen actie ondernomen, is er geen contact geweest met het gezin en is er geen zicht op de veiligheid georganiseerd.

Veilig Thuis in het stelsel

De ministeries van Justitie en Veiligheid, Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn gezamenlijk een programma gestart om eenvoudig, gezinsgericht hulp te bieden bij onveiligheid. Dit heet het [Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming](#). Overal in het land doen Veilig Thuis-organisaties mee met proeftuinen voor dit Toekomstscenario. Om huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en beter te kunnen stoppen en voorkomen, zet Veilig Thuis samen met regionale Gecertificeerde Instellingen (GI's), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de lokale teams stevig in op het Toekomstscenario. In de proeftuinen wordt een deel van de meldingen over huiselijk geweld en kindermishandeling opgepakt door een regionaal veiligheidsteam. De inspectie ziet dat ervaren medewerkers van Veilig Thuis deelnemen aan deze teams. Het gevolg is dat de behandeling van meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling over huishoudens die niet in de proeftuin vallen (veel) langer op zich laat wachten. De inspectie vindt dit zeer zorgelijk. Deze transformatie zou minimale gevolgen moeten hebben voor de huishoudens waarbij Veilig Thuis nú verantwoordelijk is voor het beoordelen of onderzoeken van een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld.

In [eerdere publicaties over de jeugdbeschermingsketen](#) heeft de inspectie benoemd dat de aanpak van wachtlijsten bij één onderdeel van de jeugdbeschermingsketen, de druk op een ander onderdeel ongewenst vergroot. In de praktijk ziet de inspectie ook terug dat waar Veilig Thuis de wachtlijsten succesvol terugdringt, de druk op bijvoorbeeld de lokale teams toeneemt. Lokale teams geven aan dat zij ervaren dat meldingen 'over de schutting worden geworpen'. Uiteindelijk wordt een huishouden niet geholpen als het van de ene wachtlijst op de andere wachtlijst terecht komt. De inspectie benadrukt dan ook dat de inspanningen van Veilig Thuis en de ketenpartners in samenhang gericht moeten zijn op het tijdig passende hulp en bescherming bieden aan gezinnen en huishoudens die dat nodig hebben.

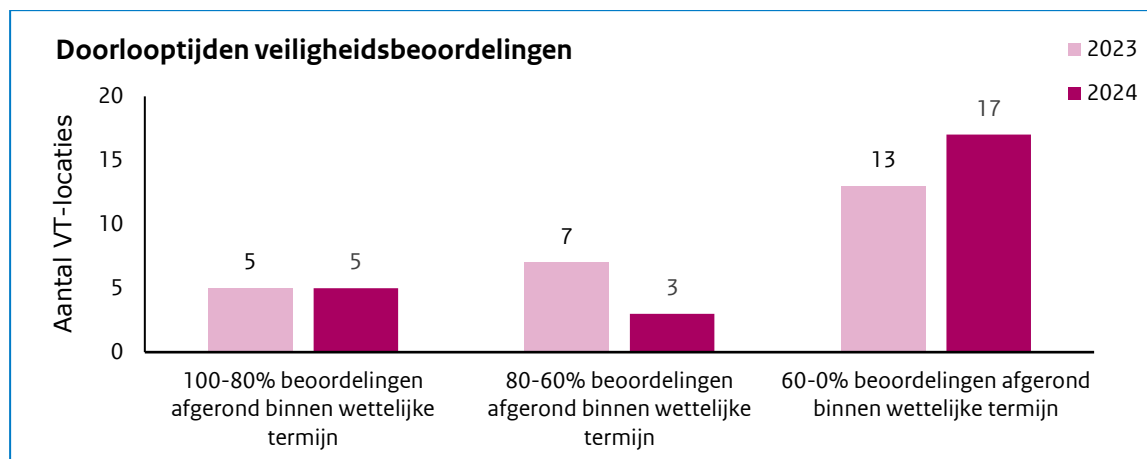
Actuele stand van zaken wachttijden

Na een [eerdere publicatie over te lange wachttijden bij Veilig Thuis in december 2023](#), vroeg de inspectie in de zomer van 2024 nieuwe informatie over de wachttijden op bij de 25 Veilig Thuis-organisaties. Uit de informatie blijkt dat de Veilig Thuis-organisaties het nog steeds nauwelijks lukt om de taken waar wettelijke termijnevoren zijn vastgesteld tijdig uit te voeren en dat dit een aantal Veilig Thuis-organisaties zelfs minder goed lukt dan vorig jaar.

Tijdigheid veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis is wettelijk verplicht binnen vijf dagen na ontvangst van een melding een veiligheidsbeoordeling te doen met als doel tijdig zicht te krijgen op de veiligheid van de leden van het gezin of huishouden waarover is gemeld.

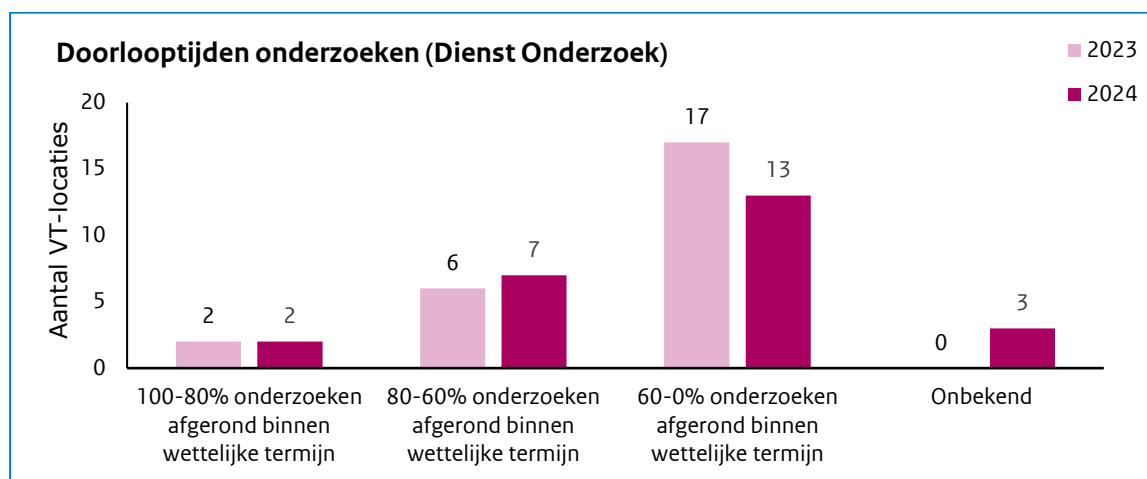
Vijf Veilig Thuis-organisaties ronden minimaal 80% van de veiligheidsbeoordelingen af binnen de wettelijke termijn. Zeventien organisaties ronden slechts tussen de 0% en 60% van de veiligheidsbeoordelingen af binnen de wettelijke termijn. Landelijk gezien moeten meer gezinnen en huishoudens langer wachten dan de wettelijke termijn voordat Veilig Thuis een besluit heeft genomen over welk vervolg nodig is voor de veiligheid.

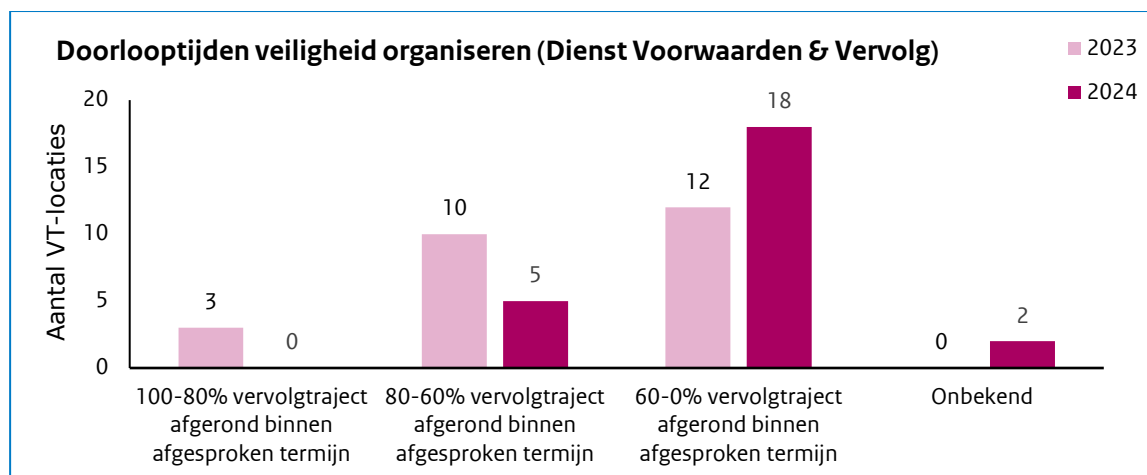
Tijdigheid dienst Onderzoek en dienst Voorwaarden & Vervolg

Veilig Thuis kan op basis van de veiligheidsbeoordeling besluiten om zelf het vervolg van de melding op te pakken, al dan niet samen met ketenpartners die hulp bieden. Dit kan door het doen van onderzoek of door zelf de veiligheid te organiseren (dienst Voorwaarden & Vervolg). Veilig Thuis dient direct na de veiligheidsbeoordeling te starten met een onderzoek of de dienst Voorwaarden & Vervolg en deze binnen tien weken af te ronden. Op basis van de aangeleverde informatie ziet de inspectie dat Veilig Thuis vaak te laat start met het vervolg, dit is vervolgens van invloed op het niet-tijdig kunnen afronden.

Van de tweeëntwintig Veilig Thuis-organisaties die gegevens over 2024 hebben aangeleverd, ronden slechts twee organisaties minimaal 80% van de onderzoeken af binnen de wettelijke termijn. Dertien organisaties ronden tussen de 0% en 60% van hun onderzoeken af binnen de wettelijke termijn. Drie organisaties hebben hierover geen gegevens aangeleverd, hierdoor zijn de gegevens niet vergelijkbaar met 2023.

Geen van de drieëntwintig Veilig Thuis-organisaties die gegevens over 2024 hebben aangeleverd ronden minimaal 80% van de dienst *Voorwaarden & Vervolg* af binnen de afgesproken termijn. Achttien organisaties ronden slechts tussen 0% en 60% af binnen de afgesproken termijn. Landelijk gezien is er een stijging van het aantal gezinnen en huishoudens waarvan het vervolgtraject langer duurt dan de wettelijke termijn. Van twee Veilig Thuis organisaties zijn de gegevens onbekend.

Vervolg op het toezicht

De inspectie heeft in de drie onderzochte regio's Veilig Thuis de opdracht gegeven een plan te maken om meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling tijdig te beoordelen en tijdig een vervolg te geven. Indien aan de orde doen zij dit samen met ketenpartners en gemeenten. Omdat ook de overige Veilig Thuis-organisaties waar geen toezicht heeft plaatsgevonden meldingen niet tijdig beoordelen en oppakken, heeft de inspectie ook die organisaties verzocht een plan te maken ter verbetering.

De inspectie kan verder beslissen om toezicht uit te voeren bij een Veilig Thuis-organisatie op basis van de risicoanalyse (bijvoorbeeld na signalen of meldingen).

Tot slot heeft de inspectie haar toezichtstrategie op de jeugdbeschermingsketen geactualiseerd. Dit houdt onder andere in dat de inspectie samen met de Inspectie Justitie en Veiligheid in 2025 een aantal trajecten in kaart brengt van kinderen en hun gezinnen die de gehele jeugdbeschermingsketen doorlopen hebben. Hiermee worden effecten van de structurele knelpunten in de keten zichtbaar gemaakt.